

Wat is legionellose en wat doe je eraan?

Gemeenschappelijke
Gemeenschapscommissie
van Brussel-Hoofdstad

Commission
Communautaire Commune
de Bruxelles Capitale

uitgave 2004

Wat is het?

Legionellose (ook 'veteranenziekte') is een besmettelijke ziekte die zich manifesteert na een incubatieperiode van 2 tot 10 dagen. De zieke klaagt vooral over een algemeen gevoel van onbehagen. Hij heeft hoofdpijn, spierpijn, hoge koorts en een **longontsteking** met een droge hoest. Dit gaat soms gepaard met darmstoornissen of neurologische klachten. De diagnose op basis van klinisch onderzoek vereist bevestiging door microbiologisch onderzoek dat de verantwoordelijke bacterie, namelijk *Legionella*, moet identificeren. Tussen de verschillende bestaande *legionellabacteriën* is de soort *Legionella pneumophila* verantwoordelijk voor meer dan 90% van alle legionellosen.

In de meeste gevallen zorgt een snel gestarte behandeling met antibiotica voor een gunstige afwikkeling. De ziekte kan echter een dodelijke afloop hebben in 10 tot 20% van de gevallen en zelfs meer bij patiënten met een verzwakte immuniteit.

Legionellose is overigens een ziekte met **aangifteverplichting** door de behandelende arts.

Hoe verspreidt legionellose zich?

De ziekte verspreidt zich door inademing van de *legionellabacterie* die in microdruppeltjes in de lucht zweeft. Deze microdruppeltjes, ook fijne aerosols genoemd, zijn kleiner dan 5 micron, en worden geproduceerd door verschillende installaties waarbij water gebruikt wordt: douches, bubbelbaden, luchtbevochtigers enz...en soms ook aircosystemen.

Normaal gebruik van waterkranen houdt slechts weinig besmettingsrisico's in voor de mens, gezien de beperkte aerosolproductie ervan.

Legionellose gaat niet over van mens tot mens. In collectieve voorzieningen hoeven personen die in contact zijn met iemand met legionellose dus niet preventief behandeld of geïsoleerd te worden.

We herinneren er tenslotte aan dat orale inname van besmet water geen enkel risico inhoudt omdat de maagzuren de *legionellabacterie* vernietigen.

Welke zijn de risicogroepen?

Sommige mensen lopen meer risico om een legionellose te ontwikkelen. Het gaat vooral om:

- oudere mensen;
- mensen met een gestoorde afweer of immuniteit door ziekte (kanker, aids, ...) of door geneesmiddelen (corticoïden, medicatie die wordt gebruikt bij transplantaties, ...);
- rokers en patiënten die reeds lijden aan een aandoening van de luchtwegen (chronische bronchitis, ...);
- diabetici;
- drankverslaafden.

Kinderen geraken daarentegen slechts uitzonderlijk besmet.

Het besmettingsrisico voor *Legionella* is met name verbonden met drie factoren:

- 1) de bacterie en haar virulentie (*Legionella pneumophila* van serogroep 1 behoort bijvoorbeeld tot de kwaadaardigste);
- 2) de blootstelling aan microdruppeltjes water (aerosols);
- 3) de vatbaarheid van de mensen (de zogenaamde 'risicogroepen').

Welke preventie in mijn inrichting?

Men moet aan preventie doen waar er risico's zijn, met andere woorden waar de *Legionella* in grote hoeveelheden aanwezig kan zijn of zich kan ontwikkelen, en waar zich personen bevinden die behoren tot de 'risicogroepen'. En uiteraard ook wanneer zich een legionellosegeval aandient.

Installaties kunnen vooral in de twee volgende gevallen risico's inhouden:

- 1) watertemperatuur tussen 25 en 45°C;
- 2) stagnatie of slechte doorstroming van water in de leidingen.

Vooraf ziekenhuizen en rusthuizen gelden als **risicoplakten**, maar ook hotels, thalassotherapie- en sportcomplexen, zwembaden, waterrecreatiecentra en tentoonstellingen met waterelementen mogen niet over het hoofd worden gezien.

Waterinstallaties in eengezinswoningen worden niet als risico-installaties beschouwd.

In het algemeen is het in de praktijk noodzakelijk de ontwikkeling van legionella's te beperken door **een strategie op te stellen** en – met de hulp van het bedrijf voor sanitaire installaties of de waterleverancier – op drie niveaus op te treden:

- 1) stagnatie van water ('doodlopende aftakkingen') vermijden en toezien op een goede doorstroming (geregeld water aftappen in weinig gebruikte kamers en ruimtes);
- 2) de temperatuur van het water in de installaties beheersen, vanaf de productie tot het eind van de distributiecircuit (zowel de warm- als de koudwaterleidingen goed isoleren);
- 3) kalkaanslag en roestvorming bestrijden door onderhoud, aangepast aan de waterkwaliteit en aan de installatiekenmerken (onder andere douchekoppen en waterkranen).

Voor aanvullende informatie

- de brochure "Preventie van legionellose in risico-instellingen" van het Brussels Instituut voor Milieubeheer (BIM) (www.ibgebim.be);
- het advies van de Hoge Gezondheidsraad van 14 juni 2000, goedgekeurd op 29 september 2000, aangaande de gevaren van en preventieve maatregelen tegen een besmetting met *Legionella* in België (www.health.fgov.be/CSH_HGR/Nederlands/Advies/Advies_legionella.htm);
- de aanbevelingen van de Hoge Gezondheidsraad ter voorkoming van *Legionella*-infecties in verzorgingsinrichtingen (www.health.fgov.be/CSH_HGR/Nederlands/Brochures/legionella.htm);
- de publicatie van de Franse Gemeenschap "Stratégies de contrôle de maladies transmissibles" (www.cfwb.be/sante/doctype/surveillance.html);
- de publicatie van de Vlaamse Gemeenschap "Voorkom legionellose" (www.wvc.vlaanderen.be/gezondmilieu/legionella/brochure).

Deze brochure werd gerealiseerd door de Dienst Gezondheidsinspectie van de Gemeenschappelijke Gemeenschapscommissie van Brussel-Hoofdstad
Tel: 02/ 552 01 67
Fax: 02/ 502 59 05

De brochure is beschikbaar op het:
Centrum voor Maatschappelijke Documentatie en Coördinatie vzw
Louizalaan 183
1050 Brussel
Tel: 02/ 511 08 00
Fax: 02/ 512 25 44
info.cmdc@cmdc.irisnet.be
www.cmdc.irisnet.be

of kan worden gedownload op
www.cmdc.irisnet.be/NL/CMDC_pub.htm